

Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju
Ministarsko veće
Sofija 2004

MC.DEC/14/04
7. decembar 2004.

Original: ENGLESKI

---

2. radni dan Dvanaeste sednice

MV(12) Žurnal br. 2, Dnevni red, tačka 8

REŠENJE BR. 14/04
OEBS-ov AKCIONI PLAN 2004 ZA
UNAPREĐENJE RAVNOPRAVNOSTI POLOVA

Ministarsko veće,

Pozivajući se na OEBS-ov samit u Istambulu 1999, šefovi država ili vlada izjavili su da “puno i ravnopravno korišćenje ljudskih prava od strane žena ima suštinski značaj za ostvarenje mira, napretka i demokratije u oblasti delovanja OEBS-a. Posvećeni smo tome da učinimo da ravnopravnost između muškaraca i žena bude integralni deo naše politike, kako na nivou naših država tako i u okviru same Organizacije,”¹

Podsećajući se da Akcioni plan 2000 za pitanja polova², koji je ustanovljen “da bi se osiguralo da se uzmu u obzir OEBS-ove obaveze u vezi jednakosti u pravima i jednakosti u prilikama od strane zemalja učesnica kao i u praktičnom radu OEBS-ovih institucija i misija na terenu, ”

Priznajući da su jednaka prava žena i muškaraca i zaštita njihovih ljudskih prava ključni za mir, održivu demokratiju, ekonomski razvoj pa prema tome i za bezbednost i stabilnost u regionu OEBS-a,

Podsećajući se Pekinške platforme za akciju koja je usvojena na Četvrtoj svetskoj konferenciji o ženama i rezultata dvadesettreće specijalne sednice Generalne skupštine iz 2000, pod naslovom “Žene 2000: jednakost polova, razvoj i mir u dvadesetprvom veku”

Imajući u vidu Rezoluciju Saveta bezbednosti UN 1325 (2000)³, koja zahteva puno i ravnopravno učešće žena u donošenju odluka u pogledu sprečavanja sukoba kao i obnove posle sukoba, i naglašavajući značaj punog i ravnopravnog učešća i angažovanja svih napora radi održanja i unapređenja mira i bezbednosti,
2 PC.DEC/353 od 1. juna 2000.

---

¹ Povelja o Evropskoj bezbednosti, stav 23.

² PC.DEC/353 od 1. juna 2000.

³ Usvojeno na Savetu bezbednosti, na njegovoj 4213. sednici, 31. oktobra 2000.

Svesni potrebe da perspektiva polova treba da bude na pravi način izražena u aktivnostima koje se vode pod okriljem OEBS-a, i da zemlje učesnice treba da preduzmu sve neophodne mere da podstaknu širenje svesti o polovima i da promovišu jednakost prava i puno i ravnopravno učešće žena i muškaraca u društvu, sa ciljem da se promoviše praksa ravnopravnosti polova i isticanja odnosa polova u prvi plan⁴ u oblasti delovanja OEBS-a, što ima suštinski značaj za bezbednost,

Naglašavajući potrebu da OEBS dodatno razvije i ojača kontinuirani i održivi proces isticanja odnosa polova u prvi plan, da promoviše polno osetljivu i profesionalnu radnu sredinu i kulturu upravljanja, i da uloži napore da obezbedi ravnotežu polova za neka radna mesta na profesionalnom nivou, u skladu sa Pravilnikom o radu za osoblje OEBS-a,

Odlučilo je da usvoji Akcioni plan 2004 za unapređenje ravnopravnosti polova koji je usvojio Stalni savet svojim Rešenjem br. 638 od 2. decembra 2004, koje je priloženo uz ovo Rešenje.

---

⁴ “Uvođenje perspektive polova je proces ocene implikacija koje svaka planirana akcija, uključujući tu i zakone, politike ili programe, imaju za žene i muškarce u svim sferama i na svim nivoima. To je strategija da se kako brige tako i iskustva žena i muškaraca učine da budu integralna dimenzija plana, implementacije, praćenja i ocene politika i programa u svim političkim, ekonomskim i društvenim sferama tako da i žene i muškarci imaju jednake koristi i da se prestane sa nejednakošću. Konačan cilj je da se postigne ravnopravnost polova.” Vidi službene beleške Generalne skupštine, Pedeset druga sednica, Dodatak br. 3 (A/52/3/Rev.1), poglavlje IV, stav 4.

OEBS-ov AKCIONI PLAN 2004 ZA UNAPREĐENJE RAVNOPRAVNOSTI POLOVA

“Mir i dobrobit sveta zahtevaju maksimalno učešće žena i muškaraca na ravnopravnoj osnovi u svim oblastima.”¹

1. Poštovanje ljudskih prava i osnovnih sloboda, demokratije, i vladavine prava predstavlja suštinu OEBS-ovog sveobuhvatnog koncepta bezbednosti. Povelja Evropske bezbednosti koja je usvojena na samitu OEBS-a u Istanbulu proglašava da: “Potpuno i ravnopravno korišćenje ljudskih prava žena ima suštinski značaj za ostvarenje mira napretka i demokratije u zemljama članicama OEBS-a. Posvećeni smo tome da učinimo da ravnopravnost muškaraca i žena bude integralni deo naše politike, i to kako na nivou naših država tako i u okviru Organizacije.”

2. Kao regionalni mehanizam u Poglavlju VIII Povelje Ujedinjenih nacija OEBS je ključni instrument za rano upozoravanje, sprečavanje sukoba, upravljanje krizama i post-konfliktnu rehabilitaciju u svom regionu. U sferi delovanja OEBS-a sve više je evidentno da su bezbednost, demokratija i prosperitet usko povezani. Ekonomska sloboda, socijalna pravda, i odgovornost prema životnoj sredini neophodni su za prosperitet. Da bi Organizacija mogla da izvršava svoje zadatke i da ostvari svoje ciljeve ključna stvar je da se ulaže u ljudski potencijal, naravno u saradnji sa zemljama članicama.

3. Delotvorno uvođenje pitanja odnosa polova², sa ciljem da se ostvari ravnopravnost polova, jako je bitno ukoliko se želi da se u potpunosti iskoristi ljudski potencijal u zoni OEBS-a. Ravnopravnost polova daje svoj doprinos sveobuhvatnoj bezbednosti, koja je cilj OEBS-ovih aktivnosti u sve tri dimenzije. Uvođenje načela odnosa polova je način davanja doprinosa u ostvarenju ovog cilja. Zbog toga se mora uzeti u obzir i perspektiva polova u aktivnostima, projektima i programima Organizacije, da bi Organizacija ostvarila ravnopravnost polova u svojim sopstvenim operacijama kao i u zemljama članicama. Zajednička je odgovornost zemalja članica, predsedavajućeg OEBS-a, Generalnog sekretara, i šefova institucija i misija da promovišu ravnopravnost muškaraca i žena kao integralni element politike i prakse OEBS-a. U ovom nastojanju mora se imati u vidu da ako bi ravnopravnost polova postala realnost u bilo kojoj oblasti i na bilo kom nivou društva, od ovakve promene koristi bi imali i muškarci i žene.

---

¹ United Nations General Assembly resolution 34/180 of 18 December 1979 (CEDAW).

² Uvođenje perspektive polova je proces ocene implikacija koje svaka planirana akcija uključujući tu i zakonodavstvo, politiku i programe, imaju za žene i muškarce u svim oblastima i na svim nivoima. Strategija je da brige i iskustva kako žena tako i muškaraca postanu integralna dimenzija u planiranju, implementaciji, nadgledanju i ocenjivanju politika i programa u svim političkim, ekonomskim i socijalnim sferama tako da i žene i muškarci imaju koristi od toga na ravnopravan način i da se iskoreni neravnopravnost.

Konačan cilj je da se postigne ravnopravnost polova.” Vidi Službene beleške Generalne skupštine, Pedesetidruge sednica, Dodatak br. 3 (A/52/3/Rev.1), Poglavlje IV, stav 4.

I. OPŠTI KONTEKST

Stanje implementacije Akcionog plana 2000

4. OEBS-ov Akcioni plan 2000 za pitanja polova³ zahtevao je ulaganje većih napora za ostvarenje ravnopravnog tretmana žena i muškaraca u Organizaciji u svim oblastima, uključujući upošljavanje osoblja i uvođenje perspektive polova u aktivnostima Organizacije. Ostvaren je uspeh u proširenju svesti o potrebi da se promoviše ravnopravnost polova u OEBS-u kroz aktivnosti Sekretarijata, institucija i u terenskim operacijama, kao i kod zemalja članica.

Međutim, još uvek ima propusta u implementaciji Akcionog plana 2000, naročito u oblasti obuke, upravljanja i upošljavanja, i u celokupnoj praksi uvođenja načela odnosa polova u samom OEBS-u kao i u zemljama članicama.

5. Akcioni plan 2000 predviđa da treba da se poboljšaju mogućnosti za žene u OEBS-u i da treba da se unapredi profesionalna radna sredina. Predsedavajući OEBS-a, zemlje članice i Sekretarijat zamoljeni su da preduzmu pozitivnu akciju da promovišu i odrede ženske kandidate u institucijama OEBS-a kao i u terenskim aktivnostima, i sve zemlje članice pozvane su da učine velike napore i nominuju žene, naročito na rukovodećim mestima.

Međutim, zastupljenost žena u OEBS-u i dalje je slaba, naročito na višim i politički uticajnim mestima, i u stvari je smanjena poslednjih godina. I dalje uopšte nema ili su nedovoljno zastupljene žene iz nekih zemalja, naročito iz zemalja članica koje se nalaze u ekonomskoj tranziciji. Statistički podaci pokazuju da ženski kandidati imaju manje šanse da budu zapošljeni u Organizaciji⁴. Šestomesečni statistički podaci i godišnji izveštaji koje izdaje Generalni sekretar u vezi implementacije Akcionog plana 2000 za pitanja polova nisu razmatrani od strane Stalnog saveta, i implementacija Akcionog plana 2000 nije adekvatno nadgledana.

6. Drugi prioritet koji je izložen u Akcionom planu 2000 za pitanja polova odnosio se na to da svi novi članovi misije treba da pohađaju obuku u vezi pitanja polova, i da institucije OEBS-a moraju da inkorporiraju perspektivu polova u njihovim kursevima obuke osoblja. Opšta obuka širenja svesti o polovima implementirana je i učinjeni su

---

³ Rešenje br. 353 Stalnog saveta od 1. juna 2000 (PC.DEC/353/00).

⁴ Statistički podaci u vezi polova u Sekretarijatu OEBS-a, institucijama i misijama, SEC.GAL/208/03, 21. novembar 2003. Što se tiče radnih mesta, žena ima 44 % na nivou opštih službi, na profesionalnom nivou ukupna zastupljenost je 25 % i u stvari se smanjila u poslednjim godinama. Od svih kandidata koji su se prijavili za rad na određeno vreme u periodu od januara 2003. do septembra 2003. (9,566) 69 % su bili muškarci i 31 % žene; u istom tom periodu, međutim, od svih izabranih kandidata (50) 72 % su bili muškarci i samo 28 % su bile žene. Za 34 upražnjena mesta za stručne kadrove, žene su predstavljale 33 % prijavljenih, 23 % intervjuisanih kandidata i 12 % izabranih kandidata. Od svih nominovanih kandidata za ugovor po odobrenju vlade u prvih šest meseci 2003 (2,135), 30 % (641) su bile žene a 70 % (1,494) su bili muškarci.

Međutim, samo 10 % (62) od ovih žena bile su razmeštene u misijama, dok je 18 % (272) od nominovanih muškaraca bilo prihvaćeno i razmešteno.

napori da se obezbedi profesionalna radna sredina. Od 2000, u svakoj misiji je određen medijator i Sekretarijat je organizovao godišnju obuku za ova lica. Međutim, obuka i širenje svesti rukovodilaca u vezi pitanja polova i odgovornosti svih službenika u pogledu njihovih zadataka i predmetnih oblasti u tom smislu nisu doveli do očekivanih rezultata, niti je ostvaren cilj profesionalne sredine.

7. Akcioni plan 2000 za pitanja polova dalje je predviđao da treba da se ustanovi sveobuhvatni okvir za projekte uvođenja načela odnosa polova, i da podaci i istraživački materijali o pitanjima polova treba da se analiziraju i koriste za planiranje novih programa. Ovaj proces nije urađen sa propisnim kontinuitetom. Štaviše, savetodavci za odnose polova i ključne osobe nisu bili u dovoljnoj meri uključeni u izradu novih politika i programa.

8. Uvođenje načela odnosa polova zahteva dosledno, sistematsko posvećivanje pažnje perspektivi polova u aktivnostima Organizacije na bazi unakrsno-dimenzionog pristupa, i isto tako adekvatne mehanizme za praćenje i reviziju. Potrebno je uraditi novi i ojačani Akcioni plan, u kome su jasno izloženi ciljevi i podeljene odgovornosti, sa ciljem da se pospeše posvećeni napori zemalja članica da sprovedu njihove obaveze.

II. CILJEVI

9. Akcioni plan 2004 za unapređenje ravnopravnosti polova ima za cilj da odredi prioritete OEBS u promovisanju ravnopravnosti polova, kako u samoj Organizaciji tako i u svim zemljama učesnicama, i da obezbedi nadgledanje implementacije tog plana. U cilju ostvarivanja ovih ciljeva, plan će se koncentrisati na aktivnosti, procedure, projekte i programe ove Organizacije koji se odnose na strategiju uvođenja načela ravnopravnosti polova, kao i na pomoć OEBS-a zemljama učesnicama u unapređivanju ravnopravnosti polova. Takva pomoć bi mogla da se usmeri na implementaciju međunarodnih obaveza u oblasti polova kao i na razvoj nacionalnih programa i procedura.

10. Prioritet će biti dat sledećim ciljevima:

(a) U okviru OEBS:

- Za osoblje OEBS, obezbeđivanje specifičnih programa obuke o širenju svesti o pitanjima polova i delikatnosti ravnopravnosti polova u njihovom svakodnevnom radu, programa za jačanje napora u cilju obezbeđivanja dosledne strategije uvođenja načela ravnopravnosti polova u procedurama i programima kao i mehanizama za preispitivanje i procenu;
  - Promovisanje profesionalne kulture upravljanja i radnog okruženja imajući u vidu delikatnost pitanja polova;
- Primenjivanje ojačane i nove strategije zapošljavanja u OEBS-u, kako bi se promovisale jednake mogućnosti za sve i obezbedilo identifikovanje i privlačenje kvalifikovanih žena, u saglasnosti sa Pravilnikom o radu za osoblje, videti

PC.DEC/550/Corr.1 od 27. juna 2003, s ciljem da se poveća broj žena na višim pozicijama u OEBS-u;

— Podsticanje država učesnica na predlaganje većeg broja žena kandidata za rad u OEBS-u, posebno na višim pozicijama i pozicijama koje zahtevaju donošenje odluke⁵, s ciljem da se neprekidno poboljšava brojčani odnos između muškaraca i žena na svim nivoima;

— Ostvarivanje delotvorne strategije uvođenja načela ravnopravnosti polova preko aktivnosti i procedura OEBS-a, kao i aktivnosti i procedura država učesnica.

(b) Pomoći državama učesnicama u:

- Definisanju prioritetnih područja za OEBS strukture koje će pomagati OEBS zemljama u sprovođenju njihovih obaveza;
- Skiciranju nekih najboljih praksi za promovisanje ravnopravnosti žena i muškaraca u državama učesnicama;
- Naglašavanju i promovisanju uloge žena u sprečavanju sukoba i procesima izgradnje u miru;
- Obezbeđivanju okvirne strukture kojom će se obezbediti redovno razmatranje i preispitivanje pitanja polova, uključujući implementaciju ovog akcionog plana.

III. UNAPREĐENJE RAVNOPRAVNOSTI POLOVA U OEBS-u

(A) Struktura i radno okruženje strategije uvođenja načela ravnopravnosti polova i strategija uvođenja načela ravnopravnosti polova prilikom zapošljavanja

Obuka

11. U cilju ostvarivanja ciljeva predstavljenih u ovom Akcionom planu, OEBS će proširiti postojeće mogućnosti obuke i uvesti nove programe obuke u skladu sa OEBS strategijom obuke za 2005-2007⁶ i OEBS Akcionim planom za suzbijanje trgovine ljudima⁷. U tom kontekstu, Program opšte orijentacije u Sekretarijatu, Kurs uvođenja ljudske dimenzije u ODIHR i dodatne uvodne kurseve ili radionice u ovoj oblasti sastojće se od dva, prema potrebi, prilagođena modula:

⁵ P-5 i više.

⁶ SEC.GAL/118/04/Rev.5, 27. jul 2004.

⁷ MC.DEC/2/03 Annex, p.12, Širenje svesti. 8.4.: "OEBS koordinator za obuku, viši savetnik za pitanja polova i viši koordinator za bezbednost će nastaviti sa korišćenjem uvodnih kurseva kako bi se razvila i sprovela obuka osoblja o pitanjima polova, trgovini ljudima i relevantnim uredbama i načelima, u saradnji sa ODIHR, i organizovanjem specijalnih radionica iz ove oblasti. Šefovi terenskih operacija će obezbediti da pohađanje takvih kurseva obuke bude obavezno za svo osoblje."

— Prvi modul će se baviti obukom svih OEBS službenika iz širenja svesti o pitanjima polova i uvođenja načela perspektive polova u svom svakodnevnom radu. Ovaj modul, koji je na odgovarajući način prilagođen svakoj kategoriji osoblja u cilju zadovoljavanja njihovih specifičnih potreba, će objasniti princip ravnopravnosti polova, postojeća sredstva za ostvarivanje ovog cilja i razloge zbog kojih je važno da ova Organizacija uvede načela perspektive polova u svoje aktivnosti. Ovaj modul će biti aktivan i interaktivan i uključivaće informacije koje se odnose na zadatke i odgovornosti opisane u Akcionom planu kao i u relevantnim odredbama, posebno onima koje se odnose na odgovornost svog osoblja. Sve kategorije osoblja će biti uključene u ovaj program obuke. Kada bude neophodno, obuka će se obavljati i na terenu kako bi se obezbedilo učešće lokalnog osoblja.

(a) Specifični moduli o suzbijanju nasilja u porodici i trgovine ljudima biće uključeni u programe obuke, posebno u one namenjene policiji i onima koji nadgledaju granice.

(b) Šefovi institucija i misija i direktori će rukovoditi obukom osoblja, kako bi se obezbedile jednake mogućnosti za učestvovanje i žena i muškaraca. Oni će takođe primati informacije o OEBS procedurama koje se odnose na pitanja polova, posebno na žalbene procedure.

— Drugi modul će se baviti strategijom uvođenja načela ravnopravnosti polova OEBS-ovih programa, projekata i aktivnosti tehničke saradnje kako bi se obezbedila stalna integracija perspektive ravnopravnosti polova. Ovo znači preispitivanje i proglašavanje politika i mera, posebno u cilju ostvarivanja ravnopravnosti, i to aktivnim uzimanjem u obzir perspektive polova u fazama planiranja, izveštavanja, sprovođenja i procene.

12. Preispitivanje i procena odredbi će biti uključeni u sve programe obuke, s ciljem da se njihova efikasnost proverava u redovnim intervalima.

13. OEBS koordinator za obuku je zadužen da pripremi i implementira deo ovog plana koji se odnosi na obuku zaposlenih, i to usko saradjući sa jedinicama za ravnopravnost polova i kontakt osobama za ravnopravnost polova u samoj organizaciji, a uz podršku mreže kontakt osoba zaduženih za obuku.

Upravljanje

14. Generalni sekretar i šefovi institucija i misija će aktivno i energično rukovoditi stvaranjem održive svesti o pitanjima polova u organizaciji, kao i intenzivirati napore ka postizanju radnog okruženja i kulture upravljanja koje je profesionalna i uzima u obzir pitanja polova. Takvo radno okruženje će takođe promovisati svi OEBS službenici, a posebno oni na rukovodećim mestima. Pri zapošljavanju rukovodećeg osoblja, mora se obratiti pažnja da se odabiraju oni koji će demonstrirati da uzimaju u obzir pitanja polova i koji će razumeti važnost sveobuhvatne kulture zajedničkog rada. Direktor Odeljenja za ljudske resurse će biti odgovoran za preispitivanje i, ako je to potrebno,

jačanje OEBS politike protiv uznemiravanja, uključujući i seksualno uznemiravanje. On/ona će pružati informacije i podizati svest o problemu uznemiravanja u radnom okruženju, i ohrabrivati žrtve da prijave takve slučajeve.

15. Prilikom ocenjivanje učinka upravljačkog kadra, procenjivaće se i to koliko su uzeli u obzir ravnopravnost polova. U tom cilju će Odeljenje za ljudske resurse pripremiti tabelu za ocenjivanje ravnopravnosti polova, koja će uključivati detalje procena koje će moći da se upoređuju u svim službama.

16. OEBS Organizaciona uredbe, pravila, naređenja i uputstva će biti preispitivana od strane zemalja članica i/ili Sekretarijata, u cilju uključivanja aspekta strategije uvođenja načela ravnopravnosti polova, a kada se to od njih bude zahtevalo.

17. Šefovi institucija, šefovi misija i direktori u Sekretarijatu će održavati redovne sastanke sa svojim zaposlenima s ciljem preispitivanja uključivanja ravnopravnosti polova i pažnje koja se poklanja ovim pitanjima u njihovom radnom okruženju, i ohrabrivati sve zaposlene da u svoj rad uvedu načela ravnopravnosti polova.

18. Sekretarijat i ODIHR će nastaviti sa aktivnom razmenom informacija o upravljačkoj politici koja uključuje pitanja ravnopravnosti polova, s relevantnim međunarodnim, međuvladinim i regionalnim organizacijama. Sekretarijat će posebno intenzivirati saradnju sa OEBS Parlamentarnom skupštinom, a o pitanjima ravnopravnosti polova. Sekretarijat, institucije i misije će omogućiti transparentnost ovog Akcionog plana.

Zapošljavanje

19. Zapošljavanje u OEBS-u će se bazirati na transparentnom procesu, u vidu otvorenog konkursa za državljane zemalja članica, čime se obezbeđuju najviši standardi efikasnosti, stručnosti i integriteta.

20. Uredba 3.01 OEBS Pravilnika o radu za osoblje će biti u potpunosti implementirana prilikom zapošljavanja, uključujući principe zapošljavanja kadra iz svih OEBS zemalja učesnica na fer osnovama.

21. Zemlje učesnice se podstiču da predlažu više ženskih kandidata za pozicije u OEBS-u, posebno za više pozicije, gde su žene nedovoljno zastupljene; ovo će zahtevati uključivanje identifikacije nacionalnih izvora za regrutovanje kadrova, kao i obrazovanje mreža sa profesionalnim organizacijama koje će pomagati pri pronalaženju odgovarajućih kandidata. Više državljana zemalja članica, naročito žena iz zemalja članica čije su ekonomije u tranziciji, se moraju obavestavati o slobodnim radnim mestima u OEBS-u i podsticati na slanje prijave za posao.

22. Zemlje učesnice će se podsticati na kreiranje lista potencijalnih ženskih kandidata, s posebnim osvrtom na stručne oblasti u kojima su žene nedovoljno zastupljene.

23. Predsedavajući i Sekretarijat će imati proaktivnu ulogu prilikom promovisanju nominacija ženskih kandidata, naročito za više pozicije, uzimajući u obzir OEBS Pravilnik o radu za osoblje .
24. Sekretarijat će u svojim objavama slobodnih radnih mesta naglašavati stav da se žene podstiču na prijavljivanje.
25. Sekretarijat će nastaviti da poboljšava svoje planiranje zapošljavanja, u cilju što ranijeg obaveštavanja zemalja članica o predstojećim slobodnim radnim mestima kako bi im se dalo dovoljno vremena da pronađu i predlože kvalifikovane ženske kandidate.
26. Predsedavajući, Generalni sekretar, šefovi institucija i šefovi misija će stalno raditi na poboljšanju brojčanog odnosa muškaraca i žena na svim nivoima. Ovo, kao i statistika odabranih ženskih kandidata, će se preispitati u godišnjem izveštaju o pitanjima polova u OEBS-u koji će, prema dole navedenom stavu 47, predstaviti Generalni sekretar.
27. Odeljenje za ljudske resurse će vršiti redovne kontrole uvođenja načela ravnopravnosti polova kod procedura zapošljavanja i kod specifikacija radnih mesta, kako bi se identifikovale moguće predrasude i smetnje za ženske kandidate, i ako je to potrebno, izvršile potrebne izmene u proceduri.
28. Odeljenje za ljudske resurse će raditi na tome da kod popunjavanja rukovodećih radnih mesta, gde je god to moguće, kandidati oba pola budu pozvani na intervju i da u listi kandidata koji su ušli u uži izbor budu ravnopravno zastupljena oba pola. Ova lista kandidata pozvanih na intervju mora sadržavati informacije o broju muškaraca i žena koji su se prijavile za to radno mesto.
29. Kad god je to moguće, u panelima za intervju treba da bude isti broj muškaraca i žena..
30. Odsek za ljudske resurse u Sekretarijatu će organizovati godišnji sastanak saradnje sa delegacijama i stručnjacima za obuku/zapošljavanje iz glavnih gradova, u cilju razmene informacija o profilima i znanjima za kojima postoji potreba, kao i o najboljim praksama kada je u pitanju obuka pre priključivanja misiji. Ovi sastanci će se takođe baviti naporima za postizanje polnog balansa pri zapošljavanju.
31. Sekretarijat će nastaviti da priprema godišnje statistike koje će ukazivati na trenutnu raspodelu žena i muškaraca, i to u odnosu na kategorije radnih mesta na svakom nivou. Ove statistike će uključivati institucije i misije, kao i svako odeljenje i jedinicu u Sekretarijatu, i biće pridodate u vidu aneksa godišnjem izveštaju Generalnog sekretara o pitanjima polova koja se pominju u dole navedenom stavu 47.

(B) Uvođenje načela perspektive polova u OEBS aktivnosti, procedure, programe i projekte

32. Zemlje članice, Sekretarijat, institucije i misije će osigurati da perspektiva polova bude integrirana u OEBS aktivnosti, programe i projekte. Cilj je da se promoviše praksa ravnopravnosti polova u OEBS-u, što je važno za opštu bezbednost; oni će biti posebno fokusirani na davanje vlasti ženama i učešće žena, ali i muškaraca, u javnom, političkom i ekonomskom životu, u kontekstu demokratskih i ekonomskih procesa u zemljama učesnicama. Proces uvođenja načela ravnopravnosti polova će takođe težiti ka prevazilaženju negativnih stereotipa i promeni percepcije, kao i kreiranju stavova koji će voditi ka ravnopravnosti žena i muškaraca u zemljama učesnicama.
33. Savetnici za pitanje polova u Sekretarijatu, institucijama i operacijama na terenu biće uključeni u ranu fazu razvoja novih direktiva, pravila i uredbi. U svojim redovnim izveštajima Stalnom savetu, kada je to moguće, misije i institucije obavestiće Savet o napretku svojih napora po pitanju strategije uvođenja načela ravnopravnosti polova, a takođe i o problemima ukoliko se isti pojave.
34. Centar za sprečavanje sukoba (CPC), a naročito jedinica za koordiniranje projekata (PCC) pružiće pomoć postojećim projektima kada se evaluiraju i novim projektima na kojima rade misije, institucije i jedinice u Sekretarijatu u pogledu garantovanja da su urađene određene analize ravnopravnosti polova.
35. Sekretarijat i institucije moraju da uzmu u obzir perspektivu polova kada razvijaju projekte i programe država učesnica u kojima nema OEBS misije.
36. OEBS aktivnosti, procedure, projekti i programi strategije uvođenja načela ravnopravnosti polova u političko- vojnoj dimenziji uzeće u obzir obaveze sadržane u rezoluciji Saveta bezbednosti 1325 koja poziva povećano učešće žena u, *inter alia*, sprečavanju sukoba i procesima rekonstrukcije nakon sukoba.
37. Države učesnice, uz pomoć Predsedavajućeg odbora, Glavnog sekretara i šefova institucija, osiguraće da planiranje OEBS konferencija i seminara kroz sve tri dimenzije uzima u obzir aspekt polova i kada je to moguće uključivanje tema koje se odnose na ovu oblast.
38. Institucije i misije koje rade na pitanjima polova bi trebalo u cilju konkretnog napretka aktivnosti, projekata i programa OEBS strategije uvođenja načela ravnopravnosti polova da razviju konkretne prateće mehanizme u saradnji sa državama učesnicama.
39. Misije će kada je to moguće, utvrditi ili ustanoviti interne radne grupe po pitanju polova koje će predvoditi glavne kontakt osobe koje trebaju da rade na strategiji uvođenja načela ravnopravnosti polova, nadgledaju njihovu implementaciju i povećaju vidljivost svojih aktivnosti po pitanju polova. Odgovornost je šefova misija da na dovoljno visokom nivou postave glavne kontakt osobe i da im omoguće potpuni pristup višem rukovodstvu.

40. Sektor Sekretarijata za obaveštavanje medija i javnosti, institucije i misije ohrabriće ujednačeno izveštavanja o polovima, i naglasiće kada je to moguće sastanke, seminare, posebne događaje, izveštaje, priče i napretke koji se odnose na implementaciju OEBS obaveza u pogledu ravnopravnosti polova.

IV. PROMOVISANJE RAVNOPRAVNOSTI POLOVA U DRŽAVAM UČESNICIMA

41. Države učesnice, pojedinačno i kolektivno nose na sebi glavnu odgovornost i odgovorni su svojim građanima za implementaciju svojih obaveza o jednakosti prava i jednakih mogućnosti za žene i muškarce. Posvetili su se da jednakost između muškaraca i žena bude sastavni deo procedura i politike kako na državnom nivou tako i na nivou unutar same organizacije. Osiguraće potpunu upotrebu odgovarajućih OEBS foruma za reviziju implementacije OEBS obaveza o ravnopravnosti između muškaraca i žena.

42. Državama učesnicama se zbog toga preporučuje da:

- Osiguraju da organizacija razvije procedure koje će efikasno promovisati ravnopravnost polova i da uzmu u obzir nove preporuke, inicijative i perspektivu ravnopravnosti polova;
- Uspostave ili ojačaju postojeće mehanizme za garantovanje ravnopravnosti polova, *inter alia* pružajući dostupnim službe nepristrane i nezavisne osobe ili tela, kao što je Ombudsman/ Komesar za ljudska prava, koji bi mogli da razmotre diskriminaciju protiv pojedinih građana po pitanju polova;
- Pridržavaju se i u potpunosti sprovedu međunarodne standarde i obaveze koje su preduzete u pogledu ravnopravnosti, nediskriminacije i prava žena i devojaka;
- Usaglaise sa Konvencijom protiv eliminacije svih oblika diskriminacije protiv žena (CEDAW), ukoliko su potpisnice iste, ili, ukoliko to još uvek nisu uradile, da uzmu u razmatranje ratifikaciju ili usaglašavanje sa istom. Države koje su ratifikovale ili se usaglasile sa istim, a to rade sa određenom rezervom trebale bi da uzmu u razmatranje povlačenje istih. Države potpisnice ove konvencije su takođe pozvane da razmotre ratifikaciju fakultativnog protokola konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije protiv žena;
- Ukoliko su potpisnice konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije protiv žena (CEDAW), Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima (ICCPR), i/ili Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (ICESCR), da izveštavaju redovno i blagovremeno određenim nadležnim telima, i uključe u pripremanje svojih izveštaja ženske organizacije;
- Preduzmu daljnje neophodne radnje kako bi osigurale bezbedno okruženje za njihove građane i pravo na jednaku zaštitu na osnovu zakona, naročito

povećanjem aktivnosti koje imaju za cilj eliminaciju svih oblika nasilja protiv žena, uključujući trgovinu ljudima⁸, i ohrabre one koji još uvek nisu ratifikovali i implementirali UN konvenciju protiv transnacionalnog organizovanog kriminala, i njegov protokol za sprečavanje, suzbijanje i kažnjavanje trgovine ljudima, naročito žena i dece da to urade;

- Podrže nacionalne i međunarodne napore da se sprovede pravda prema onim licima koja su izvršila krivična dela protiv žena koji na osnovu važećih odredbi međunarodnog zakona se kvalifikuju kao ratni zločini i zločini protiv čovečnosti, i da osiguraju da postojeće nacionalno zakonodavstvo protiv nasilja nad ženama ojača, i gde je neophodno uradi novo zakonodavstvo;
- Kao što je preporučeno u smernicama o međunarodnoj zaštiti o proganjanju na osnovu polne pripadnosti u okvirima konteksta člana 1A (2) Konvencije iz 1951 koja se odnosi na status izbeglica i/ili njenog protokola iz 1967. godine, da predstave proceduralne prakse, ukoliko države to već nisu učinile, da se na pravi način sa dužnom pažnjom razmotre žalbe koje su podnele žene u postupku određivanja izbegličkog statusa i da se žalbama koje se odnose na gonjenje na osnovu polne pripadnosti posveti dužna pažnja;
- Na osnovu izvučenog OEBS iskustva da razviju procedure i strategije za međudimenzionalna pitanja polova, i da se u daljni tok uključe takve procedure između ostaloga, upotreba mehanizama analiza i nadgledanja po pitanju polova koji bi procenili uticaj strategija i procedura po pitanju polova, kako bi mogla da se prepoznaju i reše ograničenja njihove potpune implementacije.

V. PODRŠKA OEBS DRŽAVAMA UČESNICAMA U IMPLEMETACIJI RELEVATNIH OBAVEZA U PROMOVISANJU RAVNOPRAVNOSTI IZMEĐU MUŠKARACA I ŽENA

Oblasti od posebnog interesa za sve država učesnice OEBS-a

43. Sledeće prioritete oblasti su navedene kao osnova koje OEBS Sekretarijat, institucije i misije koriste kada rade na planovima i programima u cilju pružanja pomoći državama učesnicama, nakon njihovog zahteva zarad implementacije određenih obaveza. Sve OEBS strukture bi trebalo da u buduće poštuju ove prioritete, na jedan odgovarajući način u okvirima njihovog mandata. Zemlje koje nemaju misije na svojoj teritoriji takođe moraju da u potpunosti iskoriste stručnost OEBS struktura kako bi pomogle u promovisanju jednakosti među polovima, jer ne postoji ni jedna država u kojoj je došlo do potpune ravnopravnosti.

---

⁸ Preporuka je urađena na osnovu odluke veća br. 557 od 24. jula 2003. godine OEBS akcionog plana za borbu protiv trgovine ljudima.

44. Prioriteti

(a) Razvojni projekti OEBS država koje nemaju misije na svojim teritorijama

— U zemljama koje nisu domaćini misijama, ODIHR će prepoznati projekte koji trebaju da podrže mere u oblastima sprečavanja nasilja nad ženama, promovisanju žena u javnosti, političkoj i ekonomskoj sferi i pružanju podrške strategiji uvođenja načela ravnopravnosti polova.

(b) Garantovanje proceduralnih i zakonskih radnih okvira protiv diskriminacije

— ODIHR, u saradnji sa ostalim međunarodnim organizacijama i relevantnim nacionalnim telima i institucijama pomoći će zemljama učesnicama u usaglašavanju sa međunarodnim instrumentima za promovisanje ravnopravnosti polova i prava žena, a takođe i u reviziji zakonodavstva kako bi se osigurale odgovarajuće pravne garancije za promovisanje ravnopravnosti polova u skladu sa OEBS i ostalim obavezama;

— ODIHR će pomoći u razvoju i implementaciji određenih programa i aktivnosti za promovisanje prava žena, kako bi se povećale uloge žena na svim nivoima odlučivanja, i promovisanje ravnopravnosti između žena i muškaraca kroz oblasti OEBS-a, naročito kroz edukaciju na polju širenja svesti o ravnopravnosti polova;

— ODIHR će pomoći u implementaciji i proceni nacionalnih strategija i akcionih planova o merama za promovisanje ravnopravnosti polova i strategije uvođenja načela ravnopravnosti polova;

— OEBS Sekretarijat, institucije i operacije na terenu će takođe pomoći državama učesnicima u implementaciji relevantnih odredbi i preporuka sadržanih u OEBS akcionom planu za borbu protiv trgovine ljudima, i OEBS akcionom planu o poboljšanju situacije Roma i Sintija u oblastima OEBS-a.

(c) Sprečavanje nasilja na ženama⁹

— OEBS strukture će nastaviti da pomažu državama učesnicima u razvijanju programa i aktivnosti koje imaju za cilj sprečavanje svih oblika nasilja na osnovu polne pripadnosti¹⁰;

---

⁹ Član 2(b) Ujedinjenih Nacija o eliminisanju diskriminacije protiv žena kaže: “nasilje nad ženama biće određeno kao, ali i ne ograničeno na sledeće: [...] fizičko, seksualno i psihološko nasilje koje se javlja u zajednici, uključujući silovanje, seksualno zlostavljanje, seksualno uznemiravanje i zastrašivanje na poslu, u obrazovnim institucijama ili na bilo kom drugom mestu, trgovina ženama i prisilna prostitucija.”

¹⁰ Rezolucija Ujedinjenih Nacija o “ budućim radnjama i inicijativama za implementaciju Beijing deklaracije i akcione platforme” (A/RES/S-23/3) od 16. novembra 2000. godine, kaže (stav 59): “Nasilje koje se zasniva na polnoj pripadnosti kao što su, batine i drugi oblici nasilja u porodici, seksualno zlostavljanja, seksualno ropstvo i eksploatacija, međunarodna trgovina žena i dece, prisilna prostitucija i seksualno uznemiravanje... su u suprotnosti sa dostojanstvom i vrednošću ljudskog bića...”

- OEBS strukture će nastaviti da pomažu zemljama učesnicima na zakonodavnim inicijativama u cilju sprečavanja nasilja nad ženama, i negovaće izgradnju institucija, jačanje koordinacije između vladinih institucija i civilnog društva i podizanju svesti u vezi ovog problema uopšte;
  - OEBS strukture će u saradnji sa državama učesnicima, ukazati na polnu dimenziju u pogledu širenja malog oružja i lakog naoružanja(SALW). Širenje upotrebe malog oružja i lakog naoružanja podstiče nasilje nad ženama, i zbog toga bi u ovim nastojanjima takođe trebalo uzeti u obzir perspektivu polova;
  - Strateška jedinica za proceduralne stvari (SPMU) će ojačati svoje razvojne projekte kako bi pomogla državama učesnicima u reagovanju na prekršaje seksualnog nasilja i u uključivanju takvih elementa kao što su specijalne tehnike istrage, veštine ispitivanja koje su namenjene za žrtve seksualnog nasilja uključujući decu, i informativne mehanizme upućivanja za pružanje pomoći žrtvama u sam policijski program obuke
  - Kancelarija koordinatora za ekonomske aktivnosti i aktivnosti okruženja (OCEEA), i jedinica za pomoć protiv trgovine ljudima (ATAU), dok navodi uzroke trgovine ljudima, će u koordinaciji sa relevantnim OEBS institucijama i strukturama pomoći državama članicama u rešavanju problema nedovoljnih mogućnosti ili šansi za žene, nezaposlenost žena, i druge polne aspekte trgovine ljudima, uključujući seksualnu i druge vrste eksploatacije;
  - Jedinca za akciju protiv terorizma (ATU) će na zahtev preduzeti radnje o pitanjima eksploatacije žena od strane terorista koje trebaju da im služe u njihove svrhe i propagiraju ekstremističku ideologiju;
  - Pošto negativni polni stereotipovi doprinose nastavljanju nasilja nad ženama OEBS programi, projekti i aktivnosti bi trebalo da imaju za cilj ojačavanje žena.
- (d)   Garantovanje jednake mogućnosti za učestvovanje žena u političkom i javnom životu
- ODIHR će pomoći državama učesnicima u razvijanju efikasnih mera koje imaju za cilj jednako učešće žena u demokratskim procesima i pomoći će u razvijanju najbolje prakse za njihovu implementaciju;
  - ODIHR i OEBS operacije na terenu će pomoći kada je to moguće u izgradnji lokalnih kapaciteta i ekspertize o pitanjima polova kao i mreže za povezivanje lidera zajednica i političara;
  - ODIHR će nastaviti da pomaže državama članicama u promovisanju političkog učešća žena. Nastaviće kao deo Misije nadgledanja izbora da nadgleda i izveštava o izbornom procesu. Pored toga ODIHR će kada je moguće, izdati i objaviti izveštaje koji posebno analiziraju situaciju žena u procesima izbora;

- Visoki komesar za nacionalne manjine (HCNM) će razmotriti određena pitanja koja se odnose na učešće u javnom i privatnom životu žena koje pripadaju nacionalnim manjinama u politikama i projektima koje je razvila njegova/njena kancelarija, da preduzme neophodne korake u cilju sprečavanja dvostruke diskriminacije tih žena unutar konteksta njegovog/njenog mandata za sprečavanje sukoba;
  - OEBS predstavnik za slobodu medija (RFOM) biće oprezan u pogledu optužbi za netoleranciju prema ženama i pojave polne diskriminacije u, ili od strane medija u državama učesnicama u skladu sa poglavljem 6 mandata predstavnika za slobodu medija. Predstavnik će u svojim redovnim izveštajima obavestiti države učesnice o takvim slučajevima.
- (e) Ohrabrivanje učešće žena u sprečavanju sukoba, kriznom menadžmentu i procesu rekonstrukciji posle sukoba.
- OEBS strukture će u okvirima svog mandata, promovisati implementaciju rezolucije 1325 Saveta bezbednosti (2000) o ulozi žena *inter alia*, u sprečavanju sukoba i procesa rekonstrukcije posle sukoba;
  - OEBS strukture će kada je to moguće pomoći državama učesnicama u razvijanju programa i projekata koji imaju za cilj jednake mogućnosti za žene da učestvuju u naporima promovisanja mira i bezbednosti, uključujući one koje se sprovode na običnim, lokalnim i regionalnim nivoima. Osnaživanje žena u političko-vojnoj dimenziji je takođe važna za celokupnu bezbednost.
- (f) Promovisanje jednakih mogućnosti za žene u ekonomskoj sferi
- OCEEA će preduzeti inicijative da se poveća svest prava žena u ekonomskoj sferi kao što je to opisano u stavu 40.6 dokumenta iz Moskve i kada je to moguće da razvije projekte za implementaciju istog;
  - OCEEA bi trebala da uzme u obzir perspektivu polova prilikom implementacije svojih zadataka kao što je to i istaknuto u OEBS strateškom dokumentu za ekonomsku dimenziju i dimenziju okruženja, koju je usvojio Ministarski savet u Matrihtu 2003. godine, i dokumenat konferencije u Bonu o ekonomskoj saradnji u Evropi;
  - OCEEA će na zahtev država učesnica pružiti im pomoć u sačinjavanju ekonomskih politika na osnovu principa koji su istaknuti u Dokumentu iz Bona i OEBS strategije za ekonomsku dimenziju i dimenziju okruženja. U ovom pogledu OEBS bi trebao da nastavi i ojača svoju saradnju sa ekonomskom komisijom Ujedinjenih Nacija za Evropu i ostalim organizacijama;
  - OCEEA će zajedno sa državama učesnicama i misijama, analizirati prepreke koje sprečavaju žene u ispunjavanju njihovog potencijala u ekonomskoj sferi, i razviti projekte koji će naglasiti i ojačati ulogu žena u ekonomskim aktivnostima

i garantovati da na tom polju nema diskriminacija protiv njih, uglavnom u pogledu pristupa i kontrole takvih ekonomskih i finansijskih resursa kao što su zajmovi, imovina i prava nasleđa.

- The OCEEA i određene misije bi trebalo da promovišu razvoj žena u poslovanju i drugim poslovima koje uključuju razne veštine time što će obezbediti razne programe obuke i poseban edukativni prostor i promovisanjem obrazovanja i obuke žena i muškaraca u oblastima i poslovima koji nisu tradicionalni;
- The OCEEA ohrabruje međunarodne donatorske organizacije i finansijske institucije da podrže i finansiraju projekte čija je namena da ojačaju ulogu žena u ekonomskim aktivnostima ili da obezbede jednako mogućnosti za zaposlenje. Projekti o pitanjima zapošljavanja bi trebalo da naglase princip da su pitanja materinstva i očinstva ključni element u promovisanju jednakih mogućnosti i raspodele odgovornosti između muškarca i žena;
- OEBS strukture će nastaviti da pomažu državama učesnicama u garantovanju da devojčice i dečaci kao i muškarci i žene imaju jednake mogućnosti u obrazovanju i programima obuke.

(g) Stvaranje nacionalnih mehanizama za unapređenje žena

- ODIHR će i dalje nastaviti kada je to potrebno da pruža savete i podršku za izgradnju demokratskih institucija u pogledu unapređivanja ravnopravnosti polova, kao što su ombudsman kancelarije na lokalnom i na nacionalnom nivou;
- DIHR će potpomoći i olakšati dijalog i saradnju između civilnog društva, medija i vlade u cilju promovisanja strategije uvođenja načela ravnopravnosti polova.

(h) Parlamentarna Skupština je naročito ohrabrena da:

- Nastavi da ima na svom dnevnom redu pitanje jednakih mogućnosti za muškarce i žene u nacionalnim skupštinama kao i u unutar OEBS-a i OEBS parlamentarne skupštine, uvrstavajući diskusiju o ravnopravnosti polova u dnevni red skupštinskih plenarnih sednica;
- Da i dalje razvija trenutnu mrežu žena parlamentaraca kroz rad specijalnog predstavnika OEBS parlamentarne skupštine za pitanje polova, kao bi se promovisalo učešće žena u političkom i javnom životu na nacionalnom i međunarodnom nivou;
- Osigura, uz pomoć Specijalnog predstavnika, da neprestano nastavlja da u svojim godišnjim izjavama daje preporuke po pitanju ravnopravnosti polova;

- Nastavi da stvara kroz jedinice za pitanje polova u OEBS Sekretarijatu parlamentarne skupštine izveštaje o statusu žena u OEBS oblastima i traži način da podigne svest čineći takve materijale dostupnim svim parlamentarnim učesnicama.

VI. OPŠTI NASTAVAK AKTIVNOSTI

45. Generalni sekretar, šefovi misija i direktori institucija, biće odgovorni Stalnom savetu za implementaciju relevantnih delova ovog akcionog plana u skladu sa njihovim određenim odgovornostima.
46. Generalni sekretar će pre 1. oktobra 2005. godine razviti plan za implementaciju mera za postizanje celokupnih ciljeva ovog akcionog plana. Direktori institucija će takođe do tog datuma razviti plan za implementaciju mera za postizanje celokupnog cilja ovog akcionog plana. Ovi planovi će uključivati konkretne mere za implementaciju akcionog plana iz 2004. godine za promovisanje ravnopravnosti polova, mere koje se odnose na programe obuke o strategiji uvođenja načela ravnopravnosti polova u radu OEBS službenika, mere za više dimenzionalno shvatanje i primenu ovakvih načela u procedure OEBS-a, projekte i programe, i konačno u strategiju menadžmenta i regrutovanja, koje imaju za cilj ravnotežu između polova na svim nivoima.
47. Generalni sekretar će izvestiti o napretku po pitanju polova u godišnjem izveštaju za 2004. godinu. Generalni sekretar će posle toga predstaviti godišnji evaluacijski izveštaj o pitanjima polova OEBS-u. Ovaj izveštaj biće predstavljen Stalnom veću u junu svake godine sa početkom od 2006. godine. Ovi evaluacijski izveštaji sadržaće doprinose odeljenja institucija i misija, o razvojjima koji se odnose na ravnopravnost polova i strategije uvođenja načela ravnopravnosti polova u OEBS strukture, uključujući informacije o planovima koji su urađeni u skladu sa gore navedenim stavom 46. Oni će uključivati analize zahteva samog akcionog plana.
48. Sa početkom juna 2006. godine, Stalno veće će na osnovu godišnje procene Generalnog sekretara, održati godišnju diskusiju koja je posebno posvećena pitanjima polova, pokrivajući reviziju i ukoliko je potrebno izmene i dopune procedura i strategija o pitanjima same strategije uvođenja načela ravnopravnosti polova i promovisanja ravnopravnosti polova. Ova diskusija bi takođe trebala da nadgleda implementaciju ovog akcionog plana.
49. Po potrebi, u saradnji za državama domaćinima u mandate određenih misija može se uključiti i perspektiva polova.
50. Sledeća revizija akcionog plana iz 2004. godine za promovisanje ravnopravnosti polova održaće se kada Stalno veće o tome donese odluku.
51. Implementacija ovakvog akcionog plana zahteva obezbeđivanje određenih resursa.